

Memo

Aan:	Gemeenteraad
Cc:	André Putker
Van:	College
Datum	15 augustus (was uitgesteld openbaar, behandeling college was op 3 juni 2025)
Kenmerk:	1183433
Onderwerp:	Europese aanbesteding Soortenmanagementplan (SMP)

heeft opmaak toegepast: Tekstkleur: Tekst 1

De gemeente Oude IJsselstreek heeft samen met Achterhoekse gemeenten (Berkelland, Doetinchem, Oost-Gelre, Bronckhorst en Montferland) een Europese aanbesteding voor een Soortenmanagementplan (SMP) gedaan. Het SMP dient voor de gemeenten als onderbouwing bij de aanvraag voor een provinciale Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteiten (hierna: vergunning). Deze vergunning is een randvoorwaarde om de warmtetransitie (zoals spouwmuur- en dakisolatie) binnen de huidige wet- en regelgeving te kunnen laten plaatsvinden. In deze memo een toelichting op het SMP.

Wat gaan we doen en wat betekent dit voor Oude IJsselstreek?

Wij hebben een Europese aanbesteding voor een Soortenmanagementplan (SMP) gedaan samen met andere Achterhoekse gemeenten

Voor de warmtetransitie krijgen gemeenten gelden van het Rijk. Er zijn veel subsidies beschikbaar om het isoleren van particulieren woningen te stimuleren. Een voorwaarde om de subsidies aan onze inwoners uit te keren is het opstellen van een SMP. Hiermee borgen wij dat werkzaamheden in de warmtetransitie binnen de kaders van de sinds 1998 geldende flora- en fauna wetgeving plaatsvinden. Als we geen SMP laten uitvoeren zet het een rem op de warmtetransitie en zullen we op termijn miljoenen euro's aan rijkssubsidies moeten terugstorten. Voor het opstellen van een SMP hebben wij binnen de regio niet de benodigde kennis en kunde.

De opdracht voor het opstellen van een SMP is gedaan via een Europese aanbesteding. Dit deden we samen met andere Achterhoekse gemeenten in een opdracht, verdeeld in gemeentelijke percelen. Partijen konden zich inschrijven voor één, meerdere of alle percelen. Hiermee kunnen we de kosten drukken. De opdracht voor de gemeente Oude IJsselstreek heeft een geschatte waarde van ongeveer € 550.000. Dat ligt boven de Europese aanbestedingsnorm. De kosten voor het SMP worden gedekt uit bestaande middelen: SpUk LAI, SpUk CDOKE, middelen uit de duurzaamheidsagenda en een specifieke SpUk SMP-subsidie. Ook Wonion heeft aangegeven een deel van de kosten van het SMP op zich te nemen.

Waarom een SMP?

Het SMP biedt een oplossing voor woningeigenaren die willen isoleren of anderszins verduurzamen

Het SMP is een jaarrond ecologisch onderzoek naar gebouw bewonende diersoorten, denk hierbij bijvoorbeeld aan vleermuizen en sommige vogels. Gemeenten kunnen het SMP gebruiken om een gebiedsdekkende (NB: alleen bebouwde kom) vergunning bij de provincie aan te vragen. Met deze vergunning kunnen inwoners en bedrijven weer binnen wet- en regelgeving na-isoleren of zonnepanelen plaatsen. Ecologisch onderzoek per individuele woning is daarmee niet meer nodig.

Via het SMP kunnen we onze inwoners weer subsidiëren

Van het Rijk hebben we diverse SpUk-gelden ontvangen voor woningisolatie. Denk aan de ruime middelen voor Lokale Aanpak Isolatie (LAI) en de Aanpak Energiearmoede. Via subsidieregelingen kunnen inwoners aanspraak maken op deze middelen. Bij deze aanvraag moeten inwoners aantonen dat zij voldoen aan de zorgplicht voor flora en fauna zoals deze is opgenomen in de Omgevingswet. Dat betekent dat bij een aanvraag middels onderzoek moet vaststaan dat de werkzaamheden geen negatieve gevolgen hebben voor dieren of planten. Als gemeente moeten we subsidieaanvragen afwijzen wanneer deze niet voldoen aan de zorgplicht (op dit moment geldt nog een tijdelijke gedoogconstructie). Met het SMP zorgen we er gebiedsdekkend voor dat voldaan wordt aan de zorgplicht. Inwoners kunnen dan, zonder ecologisch onderzoek, subsidie krijgen. De doelen van de warmtetransitie - zo snel mogelijk aardgasvrij - doch uiterlijk 2050, blijven zo haalbaar.

De huidige gedoogconstructie Natuurvriendelijk Isoleren geldt tot 2027

Op dit moment geldt de gedoogconstructie Natuurvriendelijk Isoleren (NVI). NVI maakt verduurzaming mogelijk in de bebouwde kom zonder omgevingsvergunning. De aanpak houdt in dat bouw- en isolatiebedrijven conform de werkwijze NVI moeten handelen én dat de gemeente een compensatieopgave vervult. Gemeente Oude IJsselstreek heeft inmiddels voldaan aan deze compensatieopgave, middels het realiseren van (20) alternatieve verblijfplaatsen voor vleermuizen. Onder de gedoogconstructie mag maximaal 6% van het aantal grondgebonden woningen geïsoleerd worden. De gedoogconstructie NVI geldt tot 2027. Daarna moeten gemeenten een SMP hebben. Als de gemeente gestart is met het maken van een SMP zitten we in de pre-SMP fase en mogen we naar verwachting 20% tot 30 % van de grondgebonden woningen isoleren. De provincie Gelderland moet hierover nog beslissen.

Een SMP zorgt voor een betere bescherming van gebouw bewonende diersoorten

Met een SMP maken we, op basis van uitgebreid ecologisch onderzoek, een plan voor de verschillende kernen in onze gemeente. Het plan voorziet niet alleen in de wettelijke bescherming van kwetsbare dieren, maar ook in een "plus" voor duurzame bescherming van populaties, wat hard nodig is voor de biodiversiteit.

Het SMP kan ook voor andere bouwactiviteiten in de gemeente gebruikt worden

Niet alleen isolatiewerkzaamheden of het plaatsen van zonnepanelen vallen straks onder de ontheffing, ook andere bouw- of sloopactiviteiten hieronder. Een apart flora- en faunaonderzoek is veelal dan niet meer nodig.

Een gezamenlijke aanbestedingsprocedure bespaarde tijd en geld

Door de aanbesteding samen voor te bereiden en uit te voeren hebben we gebruik gemaakt van de kennis en ervaring van collega's bij andere gemeenten, wat tijd en geld bespaart.

De markt voor ecologen is verzadigd

Inmiddels hebben veel gemeenten in Nederland de opdracht voor een SMP in de markt gezet. De markt voor ecologen is daarmee redelijk verzadigd. Er was dus een risico dat de kosten hoger zouden zijn dan de geraamde bedragen. Ook bestond het risico dat er géén inschrijving zou volgen. Door de aanbesteding gezamenlijk te doen met de gemeenten in de regio is er een opdrachtwaarde ontstaan van circa 2,5 miljoen, waardoor het mogelijk interessanter werd voor de markt om deel te nemen. Per gemeente wordt een contract afgesloten. De opdracht is in percelen (= gemeente) uitgezet. Dus ook kleinere partijen hadden de mogelijkheid om in te schrijven bij deze aanbesteding. De inschrijvingstermijn is nu gesloten. Vier partijen hebben een aanbieding gedaan voor gemeente Oude IJsselstreek.

Waar moeten we rekening mee houden?

Met het voorstel voor het SMP wordt "slechts" de bebouwde kom gedekt

In Oude IJsselstreek geldt de SMP alleen voor de kernen Gendringen, Megchelen, Netterden, Varsselder, Uift, Bontebrug, Breedenbroek, Sinderen, Silvolde, Terborg, Etten, Westendorp, Varsseveld en Heelweg. De kosten om ook de buitengebieden op te nemen in een Soortenmanagementplan zijn vele malen hoger (anderhalf à twee miljoen euro). Dit maakt een SMP voor ook het buitengebied erg duur. De provincie benadrukt dat zij op dit moment geen oplossing ziet voor de buitengebieden, en dat men voorlopig in het buitengebied via de oude methode (omgevingsscan, ecologisch onderzoek, en vergunning per gebouw) moet werken.

Het liefst bedienen we iedereen: inwoners in de bebouwde kom én daarbuiten. We kunnen er dan voor kiezen helemaal niets te doen (dan behandelen we iedereen gelijk). Echter, dan komt de warmtetransitie voor een groot deel tot stilstand én lopen we het risico (of misschien is het wel een zekerheid) dat we subsidies, t.b.v. isolatiemaatregelen, die we van het Rijk hebben gekregen, moeten terugstorten. We kiezen ervoor dat we een groot deel van de huishoudens nu kunnen 'bedienen' en denken na, met de andere gemeenten en de provincie, hoe we ook tot oplossingen voor het buitengebied kunnen komen.

Wij zijn afhankelijk van de provincie Gelderland t.a.v. de beslissing voor het afgeven van een vergunning o.b.v. ons SMP

Provincie Gelderland moet de SMP uiteindelijk goedkeuren. De handreiking van de provincie hierover (zowel voor het pre-SMP als het SMP) is helaas nog niet gereed. De planning vanuit de provincie Gelderland is nu dat deze eind dit jaar gereed zijn. Wij zetten met onze aanbesteding SMP in op de Richtlijn Vleermuisonderzoek Grote Gebieden. De richtlijn heeft een hogere onderzoeksinspanning dan wat regulier gevraagd wordt. Wij verwachten met ons SMP daarom een positief besluit van de provincie.

De kosten die voortkomen uit het SMP, zoals compensatiemaatregelen en monitoring zijn nog niet meegenomen
Het is nog onduidelijk wat de kosten voor compensatiemaatregelen naar aanleiding van het SMP zullen zijn. Dit geldt ook voor het monitoringsplan. Naar globale schatting zal dit in de tonnen lopen. Wanneer het SMP wordt opgeleverd, wordt aangegeven hoe de compensatiemaatregelen en de monitoring gefinancierd worden.

De planning

In juni startte de aanbesteding. Deze aanbesteding bestaat uit verschillende fases. De inschrijvingstermijn is nu gesloten. Er hebben voldoende partijen ingeschreven, voor alle gemeenten. Eind augustus vindt de voorlopige gunning plaats. Na de bezwaar- en beroepstermijn kunnen we dan definitief opdracht aan een partij verstrekken en kan deze starten met haar werkzaamheden.